

Entrevista a Llorenç Planes, President d'Unitat Catalana

“El 7 de novembre sempre ha estat unitari i obert”

Llorenç Planes presideix l'únic partit català que participa sense defallir als comicis electorals de la República Francesa i és un dels impulsors de la commemoració.

Els catalans del nord commemoren cada any el 7 de novembre del 1659 i el tractat que va dividir Catalunya en dos estats diferents. Enguany ha estat convocada una manifestació pels carrers de Perpinyà, amb l'eslògan "Defensem la nostra terra", la tarda del dissabte 10 de novembre, ja que el 7 és dia feiner.

—*¿Com definiria vostè la commemoració del tractat dels Pirineus, el 7 de novembre del 1659?*

—Es la manifestació de la gent que creu que Catalunya o els Països Catalans configuren una nació. Després, cadascú, per resoldre els problemes que es deriven del fet que siguem una nació sense estat, pot trobar les solucions institucionals que més li convinguin. Nosaltres només pretenem afirmar la nostra identitat i fer conèixer la problemàtica de Catalunya del Nord.

—*Set anys després dels primers actes amb motiu d'aquesta data, i malgrat l'adhesió d'entitats com Arrels, La bresola o el Centre Cultural Català, moltes personalitats del món intel·lectual i universitari no han donat suport mai a la manifestació...*

—Miri, els que troben interessant la iniciativa del 7 de Novembre, almenys han vingut com a simples manifestants perquè això, és clar, no costa gaire. Els altres, no es pot dir que no sabessin que això es feia, encara que els convoqués un a un no vindrien. Per les raons que sigui, creuen que la seva assistència no és convenient.

—*Tot i que la iniciativa va nàixer d'un moviment de joves i de diverses associacions culturals, sembla que Unitat Catalana prengui un protagonisme com més va més important en l'organització.*

—Al començament no era així, nosaltres hi participàvem però sense cap vo-

"El 7 de Novembre és la mutilació de Catalunya".

luntat de prendre-ho en mà. Això ha estat degut al fet que molta gent se n'ha anat descartant, i ens hem trobat que, per preparar la diada, hi havia més gent d'Unitat Catalana que d'altres moviments. Potser el nostre dinamisme ha fet també que se'ns veiés més que a altres però, de totes maneres, per a un moviment polític català com el nostre, ser-hi present és una obligació. No hauríem de caure, tanmateix, en l'exclusivisme: el 7 de Novembre sempre ha estat unitari i obert a tothom.

—*¿No li sembla curiosa la presència, any rere any, de diputats de Convergència i Unió que han perdut ja el costum de manifestar-se a Barcelona?*

—De veritat no és gens sorprenent que vinguin perquè actuen en coherència amb les seves idees. ¿Per què no ho fan al sud? Això ja no ho sé. M'imagino que les obligacions que representa un càrrec polític no permeten fer certes coses. D'altra banda, al sud no hi ha manifestacions unitàries, cadascú pren una posició diferenciada. I també hi compta el fet que venir aquí sigui més fàcil: ens trobem en un altre estat i en una altra correlació de forces que els deixa més lliures a l'hora de decidir si han de ser-hi o no.

—*¿Es pot considerar aquesta diada com una mena de termòmetre de la consciència nacional al nord?*

—Potser sí. Hi ha dues coses que hi tenim a veure: la capacitat dels que ho organitzem i la manera com el poble respon a la nostra crida; les dues coses van lligades. Si hi ha poca capacitat o poc dinamisme en l'organització, això pot significar que el moviment català no va gaire bé. Encara que sap molt bé que les coses que es repeteixen durant molts anys es gasten, tot es gasta. Doncs, suposant que minvés el nombre de participants, també podria ser per aquesta mena de desgast natural.

—*Alguns consideren com a negativa la presència de manifestants d'altres regions dels Països Catalans, de fora de Catalunya del Nord. ¿Quina es la seva opinió?*

—Nosaltres sempre hem pensat que calia que vingués gent del sud, ha de veure's una harmonia entre tots els catalans de la nació. És clar que hi ha d'haver un equilibri. Bé, el 7 de Novembre pren significació en la mesura que representa una trobada entre gent de banda i banda de la frontera estatal. Si fos un acte reservat exclusivament als del nord, no es fa-

ria aquest dia sinó que s'hauria fixat un altra data que correspongués a un fet històric estrictament nord-català. El 7 de novembre representa la mutilació de Catalunya, i per tant, implica tots els catalans.

—Més enllà de la rememoració històrica, ¿quins són els problemes que es plantegen avui a la societat nord-catalana?

—Jo veig que en la situació de Catalunya del Nord hi ha un desànim absolut. Miri, encara avui llegia, pel que fa a la viticultura, que a tots els departaments de la regió Llenguadoc-Rosselló es tornen a plantar més vinyes de les que s'arranquen. Aquí no. Aquí es continuen arrancant cinc o sis-cents hectàrees de més que les que s'han plantat, la superfície de cultiu ha tornat a baixar d'un 1 a 2%. El sector del turisme, a més, se'n va a l'aigua... Ja veu, és un país desanimat: els autòctons més capaços han marxat cap a França i els de fora només vénen aquí per gaudir del sol durant d'integració a l'estat francès es va disgregant però tampoc no es mira gaire de cara al sud.

—¿Què fer?

—Cal retrobar un projecte per al nostre país. I com a sud de França és evident que ja no hi ha res a fer. L'únic projecte que, com a catalans, podem estudiar és el d'arribar a formar part íntegrament de l'entitat catalana. Se'n pot dir una regió, tot i que considerem que és una nació. No somiem, però. No s'ha de pensar que Barcelona podrà absorbir tota la nostra producció o que, amb l'obertura de la frontera, vindran capitals del sud aquí. En tot cas, trobar un espai propi i català en la nova configuració europea és

l'única solució per als nord-catalans, ja al marge de consideracions ideològiques.

—Amb això, els electors del nord, tant si són del PS com del RPR o l'UDF, es mostren cada cop més catalanistes...

—Els polítics d'aquí no tenen cap personalitat política. Ells només són capaços d'assegurar durant molts anys la gestió d'un cantó o una ciutat. Paul Alduy, alcalde de Perpinyà, es vantava l'altre dia de ser el batlle més antic de l'estat... Ja ho deiem, ningú té cap projecte. Aleshores no els costa girar-se cap a Barcelona pensant que allí els solucionaran alguns problemes. Com que en el fons tampoc se senten ben bé francesos (ni són capaços de gaire res), no els molesta anar canviant d'imatge. Poden dir un dia "¡Visca Catalunya!", i fins i tot "¡independent!" com ja ho ha dit més d'un, i l'endemà posar-se a cantar la Marsellesa en un memorial qualsevol de la gran guerra.

El seu *catalanisme*, més que un canvi d'orientació, tradueix una total inconsistència de les seves posicions polítiques.

Univers Bertrana

Del tractat de pau a la guerra contra el català

El 7 de novembre del 1659, en una petita illa del Bidasoa, l'Illa dels Faisans, se signava el tractat de pau que posava fi a un llarg període de guerra entre França i Espanya: el Tractat dels Pirineus. Entre altres clàusules, portava la cessió al reiàlme francès de la part més septentrional de Catalunya, els Comtats de Rosselló, Vallespir, Conflent, Capcir i una part de la Cerdanya.

El fet sembla negligible, i és així que figura en la majoria de manuals d'història (quan hi figura): tal com ho denuncia l'assagista i historiadora Alicia Marcet, "en la historiografia del vessant sud de l'Albera, els Comtats del Nord desapareixen del mapa a comptar d'aquesta data i només es dóna importància al destí dels països catalans que restaren dins l'estat espanyol". Tanmateix, aquest tractat és un dels més importants

i amb conseqüències més greus per a la nostra història comuna. La pau dels Pirineus confirma la victòria francesa en la llarga lluita per la preponderància a Europa, i això a base de violar els acords i compromisos presos reiteradament amb Catalunya (el respecte de les constitucions i de la seva indivisibilitat territorial, per exemple).

L'article 42 del tractat, el que deixa a França els comtats nord-catalans, no es va redactar definitivament fins la reunió entre Mazzarino i Don Luís de Haro, l'estiu del 1660 a Llívia. Els diplomàtics francesos van aconseguir quedar-se amb trenta pobles de la cerdanya "amb llur jurisdicció", duplicant pràcticament els territoris annexionats, mentre que els espanyols van obtenir el dret de conservar la "vila reial de Llívia" i crear doncs l'enclavament que coneixem avui. Va

ser necessària la creació d'una via d'accés espanyola des de Puigcerdà, travessada per un camí sota jurisdicció francesa.

El nord de Catalunya és proclamat, doncs, "province étrangère", la qual cosa implica el manteniment de fronteres duaneres entre aquest i les províncies veïnes (el Llenguadoc), mentre que una nova frontera política l'aïlla del Principat i els seus mercats. El país, ja en greu crisi econòmica, no se'n referà mai més. Desapareix l'avantguardista indústria metal·lúrgica del Vallespir i el Conflent i el nord esdevé així una regió purament agrícola, letàrgica i despoblada.

La gabella, el temible impost sobre la sal, colpirà els rossellonesos que, com tots els catalans, n'havien estat eximits d'ençà del segle XIII. Els alts càrrecs civils, militars i religiosos són confiats a

francesos, o en el millor dels casos a refugiats del Principat abnegadament col·laboracionistes. Els catalans del nord van sentir durament a aquesta nova dominació centralitzadora, molt més autoritària i eficaç que la monarquia castellana. Tal com ho havien fet el 1640 contra Felip IV, es revoltaran aleshores contra l'absolutista Lluís XIV.

Inciada a conseqüència dels impostos sobre la sal, la revolta dels "Angelets de la Terra" encapçalada per Josep de la Trinxeria adoptarà de seguida un caràcter marcadament polític i la resistència nacional a l'ocupació francesa.

Això determinarà el monarca a endegar un procés sistemàtic d'aculturació que la Revolució Francesa, al contrari del que s'esperava, continuaria amb duresa. Començava la *guerre contre les patois*.